

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
9.4.2021

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS YMPÄRISTÖKORVAUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Yleistä

Ohjelmakaudella 2014-2020 Euroopan unionin maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1305/2013, jäljempänä *maaseutuasetus*. Maaseudun kehittämistoimenpiteet jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion maaseutuasetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään maaseudun kehittämisohjelmaan. Euroopan komissio hyväksyi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 12.12.2014. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyy tukijärjestelmänä muun muassa ympäristökorvaus.

Tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/2220 1 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston mukaisten ohjelmien kestoja pidennetään vuoden 2022 loppuun asti. Edellä mainitulla perusteella Suomessa on tarkoitus soveltaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014–2020 myös vuosina 2021 ja 2022. Tältä osin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020 on tehty muutoksia. Muutokset hyväksyttiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 täytäntöönpanoa seuraavassa kansallisessa seurantakomiteassa 1.12.2020 ja toimitettiin Euroopan komissiolle 8.2.2021. Euroopan komissio hyväksyi muutokset 14.4.2021 (Euroopan komission täytäntöönpanopäätös C(2021)2685). Tämän lisäksi Euroopan komissiolle toimitettiin 16.4.2021 erikseen maaseutuasetuksen 58 a artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin maatalousalan ja maaseutualueiden elvyttämiseen tarkoitettuja varoja koskeva muutosesitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020.

Ympäristökorvaus on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014–2020, joka perustuu maaseutuasetukseen. Ympäristökorvauksesta säädetään maaseutuasetuksen 28 artiklassa. Ympäristökorvauksen avulla voidaan edistää muun muassa maatalouden vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitoa.

Kansallisesti ympäristökorvauksesta säädetään eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetussa laissa (1360/2014). Lain 3 §:n 4 momentin, 4 §:n 5 momentin, 5 §:n 9 momentin, 11 §:n 4 momentin, 12 §:n 5 momentin, 13 §:n 5 momentin ja 18 §:n 2 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus ympäristökorvauksesta (235/2015).

2. Asetuksen sisältö

Ympäristökorvauksesta annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi.

5 § 5 mom.

Asetuksen 5 §:ää, jossa säädetään harkinnanvaraisesta korvauskelpoisuudesta, ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 5 momenttia muutettaisiin siten, että ympäristösitoumukseen voitaisiin myös vuosina 2021 ja 2022 valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen lisätä ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1–4 momentissa tarkoitettuja korvauskelvottomia aloja ja korvauskelpoisia aloja, jotka ovat tulleet viljelijän hallintaan ympäristökorvaukseen sitoutumattomalta viljelijältä. Muutoksen avulla voitaisiin varmistaa ympäristötavoitteiden saavuttaminen mahdollisilla uusilla peltoaloilla myös sitoumusta jatkettava uuden rahoituskauden siirtymäajalla.

Mahdollisuudesta lisätä uusia peltoaloja ympäristösitoumukseen säädetään tarkemmin valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen ympäristökorvauksen, luonnonhaittakorvauksen, luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ja ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen hakemisesta vuonna 2021 annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Edellä mainittua asetusta koskevan ehdotuksen mukaan vuonna 2021 voimassa oleviin ympäristösitoumuksiin olisi mahdollista hyväksyä korvauskelpoiseksi peltoalaksi ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat).

8 §

Asetuksen 8 §:ää muutettaisiin siten, että korvauskelpoisuutta ei saisi vaihtaa korvauskelpoisen alan ja korvauskelvottoman alan välillä, jos vaihdettava ala on tilakohtaisesti alle 0,2 hehtaaria. Nykyisen säännöksen mukaan vaihdettavan alan on oltava vähintään 0,5 hehtaaria. Muutoksen avulla voitaisiin helpottaa korvauskelpoisuuden vaihtamista tilatasolla esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa peltoa otetaan rakennuspaikaksi. Ehdotetulla muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta työmäärään, joka aiheutuu kunnille alojen korvauskelpoisuuden vaihdoista.

20 §

Asetuksen 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi. Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämistä koskevan toimenpiteen ehtoja muutettaisiin siten, että maatala saisi samanaikaisesti sekä luovuttaa että vastaanottaa pykälässä tarkoitettua orgaanista materiaalia, joka on kierrätetty biokaasulaitoksen kautta. Ehdotetulla muutoksella pyritään tehostamaan lannan ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrätystä ja hyödyntämistä sekä edistämään maataloudesta peräisin olevan aineksen käyttöä bioenergian tuotantoon. Muutoksella otettaisiin huomioon Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020 tehdyt muutokset. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

44 §

Asetuksen 44 §:n 2 momenttia tarkennettaisiin niin, että alkuperäiskasvien varmuuskokeelmien ylläpitämisestä ja säilyttämisestä ympäristökorvausta saavan olisi myös edistettävä kansalaisten tietoisuutta geenivarojen suojelun tarpeesta. Muutoksella otettaisiin huomioon Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020 tehdyt muutokset. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

45 §

Asetuksen 45 §:ää, jossa säädetään alkuperäisrotujen perimän säilytyksestä, muutettaisiin siten, että ympäristökorvausta olisi mahdollista saada myös pohjolantummanmehiläisen emokasvatuksen ja kantakirjaamattomien suomenhevosrotuisten työhevosten kantakirjauksen edistämistä.

Ylläpitäjänä voisi olla keinosiemennysorganisaation tai eläinlääkäriin lisäksi muu vastaava taho.

Ympäristökorvausta saavan olisi myös edistettävä kansalaisten tietoisuutta geenivarojen suojelun tarpeesta julkaisemalla julkaisuja ja esitteitä. Tämä tarkentaisi korvauksen saajan viestintävelvoitetta. Muutoksella otettaisiin huomioon Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020 tehdyt muutokset. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

46 §

Asetuksen 46 §:ään lisättäisiin toimenpidesuunnitelmassa kuvattaviin seikkoihin ne toimenpiteet, joilla edistetään kantakirjaamattomien suomenhevosrotuisten työhevosten kantakirjausta ja pohjolantummanmehiläisen emokasvatusta. Muutoksella otettaisiin huomioon Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020 tehdyt muutokset. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

50 § 1 mom.

Asetuksen 50 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että jos viljelijä on valinnut lietelannan sijoittamista peltoon koskevan toimenpiteen tai ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämistä koskevan toimenpiteen, ympäristökorvausta maksettaisiin enintään 80 prosentista ympäristösitoumuksen kohteena olevasta korvauskelpoisesta peltoalasta. Nykyisen säännöksen mukaan ympäristökorvausta maksetaan kyseisten toimenpiteiden osalta enintään 60 prosentista ympäristösitoumuksen kohteena olevasta korvauskelpoisesta peltoalasta. Ehdotetulla muutoksella pyritään tehostamaan lannan ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrätystä ja hyödyntämistä sekä ympäristön kannalta edullista lietelannan levitystapaa tilatasolla. Muutoksella otettaisiin huomioon Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020 16.4.2021 Euroopan komissiolle esitetyt muutokset. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

55 §

Asetuksen 55 §:ää muutettaisiin geenivarojen säilytystoimenpiteitä koskevien sopimuksien perusteella maksettavan ympäristökorvauksen määrän osalta. Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmia koskevan sopimuksen perusteella maksettavaa ympäristökorvausta korotettaisiin 30 000 eurosta 50 000 euroon vuodessa. Näin voidaan lisätä varmuuskokoelmien määrää. Alkuperäisrotujen perimän säilyttämistä koskevan sopimuksen perusteella maksettavaa ympäristökorvausta korotettaisiin puolestaan 60 000 eurosta 90 000 euroon vuodessa. Muutoksella otettaisiin huomioon Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020 tehdyt muutokset. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

57 b §

Asetuksen 57 b §:ssä säädettäisiin Euroopan komission päätöksen huomioonottamisesta. Suomi on esittänyt Euroopan komissiolle muutoksia Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020. Muutokset toimitettiin Euroopan komissiolle 8.2.2021. Euroopan komissio hyväksyi muutokset 14.4.2021 (Euroopan komission täytäntöönpanopäätös C(2021)2685). Tämän lisäksi Euroopan komissiolle toimitettiin 16.4.2021 erikseen maaseutuasetuksen 58 a artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin maatalousalan ja maaseutualueiden elvyttämiseen tarkoitettuja varoja koskeva muutosesitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020, johon sisältyy muun muassa tämän asetuksen 50 §:ään ehdotettu muutos. Euroopan komissio ei ole vielä päätöksellään hyväksynyt muutosesitystä. Asetus ehdotetaan kuitenkin annettavaksi jo ennen päätöstä, jotta ympäristökorvauksen haku ja maksu saataisiin toimeenpantua suunnitellussa aikataulussa. Ympäristökorvaus myönnettäisiin kuitenkin vain, jos Euroopan komission korvausta koskevasta päätöksestä ei muuta johdu.

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 26.4.2021. Asetuksen 55 §:n 2 ja 3 momentin sijasta sovellettaisiin kuitenkin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos geenivarojen

säilytystoimenpiteitä koskeva sopimus on tehty ennen vuotta 2021 ja jos sen voimassaoloa ei vuonna 2021 jatketa vuodella.

3. Taloudelliset vaikutukset

Ympäristökorvauksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion talousarvion momentin 30.20.43 (Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit) määrärahasta. Vuoden 2021 valtion talousarvion mukaan momentin määräraha on 314,190 miljoonaa euroa, josta Euroopan unionin rahoitusosuus on 42 prosenttia. Ympäristökorvauksen osuus momentin määrärahasta on noin 240,000 miljoonaa euroa, luonnonmukaisen tuotannon korvauksen osuus noin 63,000 miljoonaa euroa, neuvonnan osuus noin 10,000 miljoonaa euroa ja ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen osuus 1,190 euroa.

Momentilla 30.20.43 on lisäksi noin 29 miljoonaa euroa vuodelta 2020 siirtynyttä määrärahaa. Vuodelta 2020 siirtyvä määräraha käytetään vuodelta 2020 maksettavan ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen toisen maksuerän maksamiseen. Toinen maksuerä maksetaan keväällä 2021.

Ympäristökorvaukseen, luonnonmukaisen tuotannon korvaukseen ja ei-tuotannollisiin investointeihin sekä neuvontaan arvioidaan vuonna 2021 tarvittavan yhteensä noin 310 miljoonaa euroa, josta ympäristökorvauksen osuus on noin 237 miljoonaa euroa.

momentti 30.20.43	miljoonaa euroa
ympäristökorvaus	237
luonnonmukaisen tuotannon korvaus	62
ei-tuotannollisia investointeja koskeva korvaus	1
neuvonta	10

Momentin 30.20.43 määrärahan käyttöarvio vuodelle 2021

Asetuksen 5 §:n 5 momenttiin ehdotetulla muutoksella on välillisiä vaikutuksia valtion talousarvioon. Muutoksella asetukseen lisätään mahdollisuus hyväksyä ympäristösitoumuksiin ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 – 4 momentissa tarkoitettuja aloja myös vuosina 2021 ja 2022. Siitä, onko alojen hyväksyminen korvauskelpoiseksi ja lisääminen ympäristösitoumuksiin valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen mahdollista vuonna 2021, päätetään erikseen annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Edellä mainittua asetusta koskevan ehdotuksen mukaan vuonna 2021 ympäristösitoumuksiin olisi mahdollista hyväksyä korvauskelpoiseksi peltoalaksi ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat). Korvauskelvottomien uusjakoalojen määräksi on arvioitu noin 200 hehtaaria. Näiden uusjakoalojen sisällyttäminen voimassa oleviin ympäristösitoumuksiin lisäisi ympäristökorvauksesta aiheutuvia kustannuksia yhteensä noin 20 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Asetuksen 20 §:ään ehdotettu muutos, joka mahdollistaisi sen, että maatila saisi samanaikaisesti sekä luovuttaa että vastaanottaa pykälässä tarkoitettua orgaanista materiaalia, joka on kierrätetty biokaasulaitoksen kautta, lisäisi ympäristökorvauksesta aiheutuvia kustannuksia arviolta 50 000 euroa ja se sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Asetuksen 50 §:n ehdotettu muutos, jolla nostettaisiin peltoalan määrä, josta voitaisiin maksaa ympäristökorvausta, 60 prosentista 80 prosenttiin, lisäisi ympäristökorvauksesta aiheutuvia

kustannuksia arviolta 2,0 miljoonaa euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Asetuksen 55 §:ään ehdotettu muutos, jolla korotettaisiin geenivarojen säilytystoimenpiteitä koskevien sopimusten perusteella maksettavan ympäristökorvauksen määrää, lisäksi ympäristökorvauksesta aiheutuvia kustannuksia 100 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Euroopan komissiolle toimitettiin 16.4.2021 erikseen maaseutuasetuksen 58 a artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin maatalousalan ja maaseutualueiden elvyttämiseen tarkoitettuja varoja koskeva muutosesitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020. Ohjelmamuutosesityksessä esitetään elpymisvälineen lisärahoituksella (maaseutuasetus 58 a artikla) toteuttava muutos ympäristökorvauksen kahteen toimenpiteeseen. Lietelannan sijoittamista sekä ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämistä koskevissa ympäristösitoumuksen lohkokohteisissa toimenpiteissä nostetaan korvaukseen oikeuttavan pinta-alan määrää 60 prosentista 80 prosenttiin maatalan korvauskelpoisesta alasta. Ehdotettu lisärahoitus on EU:n kokonaan rahoittamaa (kokonaan kehyksen ulkopuolella) eikä edellytä kansallista lisärahoitusta. Elpymisvälineen osana toteuttava lisärahoitus on tarkoitus esittää sisällytettäväksi valtion lisätalousarvioon vuonna 2021. Koska Euroopan komissio ei ole vielä päätöksellään hyväksynyt ohjelmamuutosesitystä, toimitaan tältä osin kansallisella riskillä. Jos komissio ei hyväksyisi ohjelmamuutosesitystä, asetusehdotuksesta aiheutuva määräraharahatarve olisi kompensoitavissa jo päätetyllä kansallisella rahoituksella. Asetusehdotuksen mukaan korvaus myönnettäisiin vain, jos Euroopan komission korvausta koskevasta päätöksestä ei muuta johdu.

Ympäristökorvauksesta aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäätösten, valtion talousarvion mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

4. Lausunnot

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Luonnonvarakeskukselta, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Maaseudun Kehittäjät ry:ltä, Suomen Riistakeskukselta, Suomen luonnonsuojeluliitolta, WWF Suomelta ja Natur och Miljö rf:ltä.

Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ja WWF Suomi.

Valtiovarainministeriöllä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:llä, Suomen luonnonsuojeluliitolla ja WWF Suomella ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta. Luonnonvarakeskuksen lausunnossa todettiin asetusehdotuksen olevan perusteltu ja vaikutuksiltaan kannustava maatalouden ympäristökuormituksen vähentämisessä. Ruokaviraston lausunnon perusteella asetukseen lisättiin geenivarojen säilyttämistä koskevien sopimusten osalta siirtymäsäännös.

5. Laintarkastus

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

